

С. І. ВЛАСЕНКО*

**ДО 70-РІЧЧЯ ЗАСНУВАННЯ
ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ
(ВИСТАВКА ДОКУМЕНТІВ НАЦІОНАЛЬНОГО
АРХІВНОГО ФОНДУ, 23 жовтня 2015 року, м. Київ)**

“...Уряд Української Радянської Соціалістичної Республіки, керуючись бажанням сприяти встановленню гарантій миру та безпеки після війни як для власного народу, так і для інших народів, вирішив звернутися до Конференції Об'єднаних Націй з заявою, повідомляючи про своє бажання приєднатися до загальної організації безпеки в якості однієї із держав-засновниць...” – це витяг зі звернення Української РСР до міжнародної конференції в м. Сан-Франциско (США) від 29 квітня 1945 р. (ГДА МЗС, ф. 10, оп. 19, спр. 3, арк. 3). У відповідь на нього 1 травня на адресу Народного комісаріату закордонних справ УРСР надійшла телеграма генерального секретаря Конференції Об'єднаних Націй Алжера Хісса: *“Будь-ласка, інформуйте Уряд Української Радянської Соціалістичної Республіки про те, що 30 квітня Конференція Об'єднаних Націй з організації міжнародної безпеки на пленарному засіданні вирішила запросити Українську Радянську Соціалістичну Республіку в якості початкового члена-засновника в міжнародну організацію, що створюється...”* (ЦДАГО України, ф. 1, оп. 23, спр. 1447, арк. 9). Ці два чи не найперших документи розкривають зародження стосунків України та Організації Об'єднаних Націй (ООН).

Понад 160 документів Національного архівного фонду із Центрального державного архіву громадських об'єднань України (далі – ЦДАГО України), Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України (далі – ЦДАВО України), Центрального державного кінофотофоноархіву України ім. Г. С. Пшеничного (далі – ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного) та Галузевого державного архіву Міністерства закордонних справ України

* *Власенко Світлана Іванівна* – кандидат історичних наук, начальник відділу використання інформації документів Центрального державного архіву громадських об'єднань України.

(далі – ГДА МЗС України) були презентовані в читальному залі ЦДА-ГО України 23 жовтня 2015 р. на виставці, присвяченій 70-й річниці заснування Організації Об'єднаних Націй.

Головна мета виставки полягала у розкритті інформаційного потенціалу документів Національного архівного фонду з історії України в Організації Об'єднаних Націй. Її завданням було висвітлити місце та роль України в процесі створення ООН, у її становленні та діяльності.

На виставці представлено невідомі для широкого загалу документи за період від 1945 р. (заснування ООН на міжнародній конференції в м. Сан-Франциско) до сьогодення. Це листування ООН з українським урядом; укази та постанови Президії Верховної Ради, Ради Міністрів Української РСР, Центрального комітету Компартії України; повідомлення, доповідні записки, звіти Міністерства закордонних справ і Представництва України при ООН та багато інших. Основна частина цих документів була невідома не лише широкій громадськості, але й навіть науковцям.

Експозиція побудована за проблемно-хронологічним принципом, що дало змогу максимально розкрити основні аспекти діяльності України в Організації Об'єднаних Націй (діяльність Представництва України при ООН; участь українських делегацій у засіданнях Генеральної Асамблеї ООН; діяльність України в Раді Безпеки, Економічній і Соціальній раді, ЮНЕСКО, в інших міжнародних організаціях, комітетах і комісіях; процес ратифікації Україною конвенцій і договорів ООН та ін.). У документах відображено участь української делегації у конференції у Сан-Франциско з утворення Організації Об'єднаних Націй та її внесок у розробку Статуту ООН; діяльність ООН у сфері підтримки та захисту прав і свобод людини; міжнародні культурні заходи України в рамках ЮНЕСКО; вирішення інших важливих питань, зокрема спільні дії ООН та України щодо ліквідації наслідків Чорнобильської аварії тощо.

В урочистому відкритті виставки взяли участь заступник Голови Державної архівної служби України І. В. Бондарчук; народний депутат України, заступник голови Комітету Верховної Ради України у закордонних справах, голова Комітету з питань законодавчого забезпечення і контролю за діяльністю дипломатичної служби, міністр закордонних справ України в 1998–2000 та 2005–2007 роках Б. І. Тарасюк; дипломат, міністр закордонних справ України в 2007–2009 роках В. С. Огрізко; в.о. директора Департаменту міжнародних організацій Міністерства закордонних справ України А. П. Бешта; директор Інституту історії України Національної академії наук України, академік, секретар Відділення історії, філософії та права НАН України В. А. Смолій; відповідальні працівники Міністерства закордонних справ України, слухачі та викла-

9
ТЕЛЕГРАММА.

Получена 5/У-45г. в 17ч.

S.R. 95 102 3 2339

ВАШИНГТОН, 1-го МАЯ.

КУЗЬМЕ БЕНЕДИКТОВИЧУ
КИСЕЛЕВУ
КОМИССАРУ ИНОСТРАННЫХ ДЕЛ,
КИЕВ, УКРАИНА, СОВЕТСКИЙ СОЮЗ

От АЛЖЕРА, ГЕНЕРАЛЬНОГО
СЕКРЕТАРЯ.

Пожалуйста информируйте Правительство Украинской Советской Социалистической Республики о том, что 30-го апреля Конференция Об'единенных Наций по организации международной безопасности на пленарном заседании решила пригласить Украинскую Советскую Социалистическую Республику в создаваемую международную организацию в качестве первоначального члена-основателя, а ее представители приглашаются, в соответствии с их просьбой, переданной через представителя Советского Союза, немедленно занять места на конференции.

АЛЖЕР.

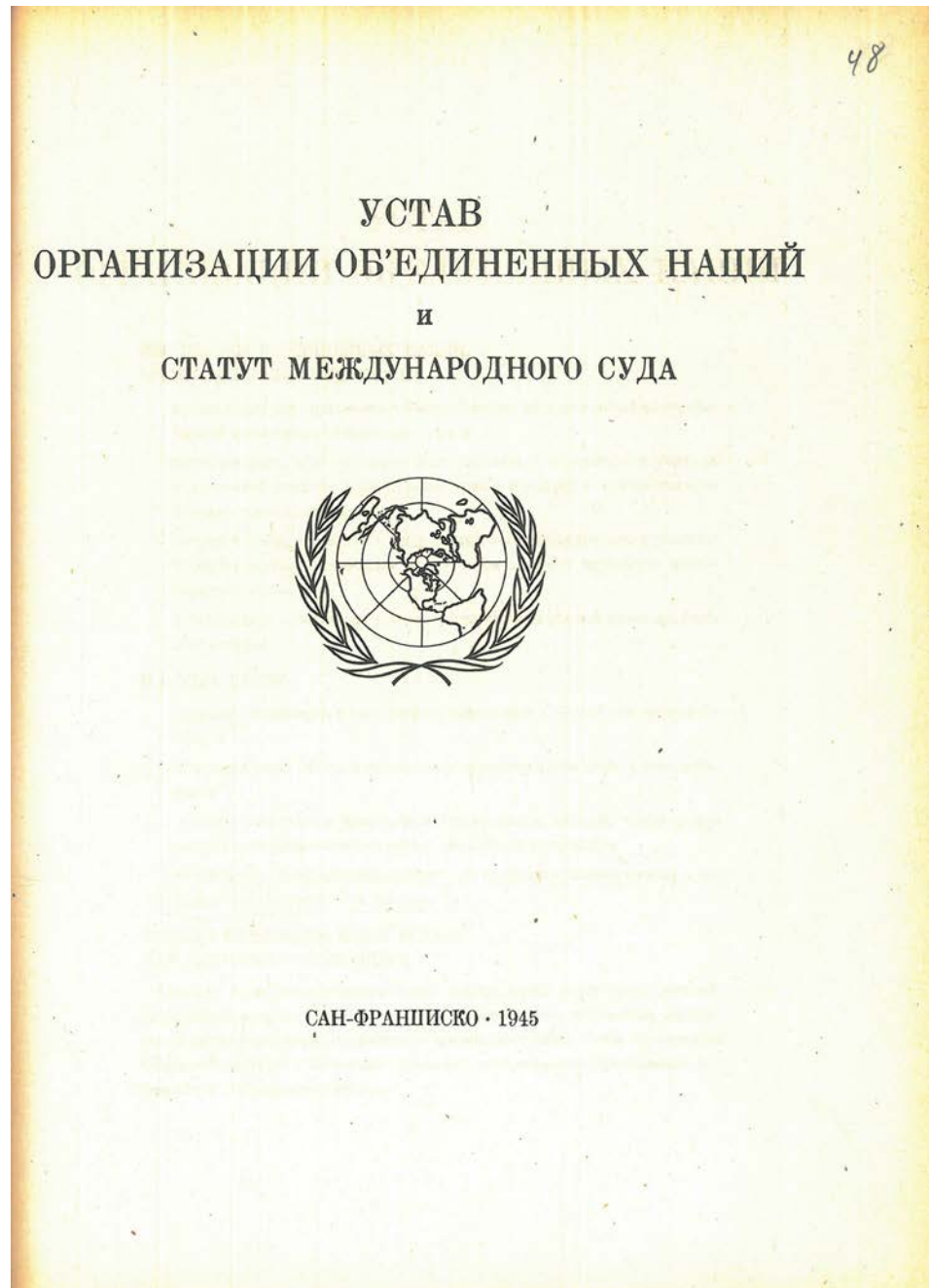
Перевел с английского

/К. ВОЛОХОВ/.

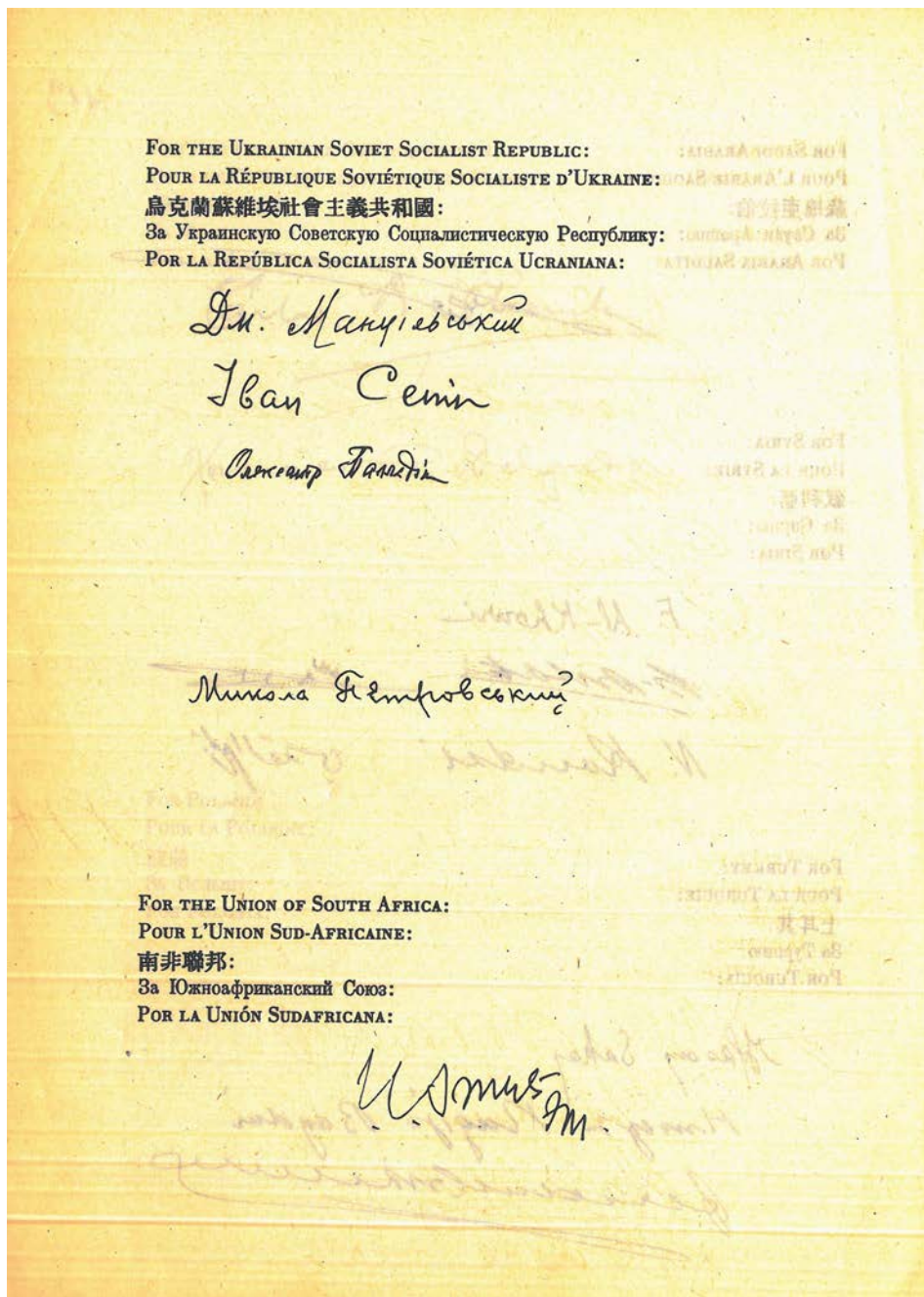
Стл. 4 экз.
1-Н. С. Крущеву.
2-И. С. Коротченко.
3-М. Р. Корнийцу.
4-в дело.

Телеграма генерального секретаря Конференції Об'єднаних Націй Алжера Хісса до Народного комісаріату закордонних справ УРСР із запрошенням Україні стати членом-засновником майбутньої міжнародної організації. 1 травня 1945 р.

ЦДАГО України, ф. 1, оп. 23, спр. 1447, арк. 9.

Титульна сторінка Статуту Організації Об'єднаних Націй. 1945 р.
ГДА МЗС України, ф. 9, оп. 13, спр. 38, арк. 48.

Сторінка Статуту Організації Об'єднаних Націй, засвідченого підписами представників Української РСР Д. Мануїльського, І. Сеніна, О. Палладіна, М. Петровського. 1945 р.
 ГДА МЗС України, ф. 9, оп. 13, спр. 38, арк. 113 зв.

ПРЕЗИДІЯ
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР

ПРЕЗИДИУМ
ВЕРХОВНОГО СОВЕТА УССР

У К А З
Президії Верховної Ради УРСР

ПРО РАТИФІКАЦІЮ СТАТУТУ ОРГАНІЗАЦІЇ
ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

Поданий Радою Народних Комісарів УРСР Статут
організації Об'єднаних націй, підписаний в Сан-
Франциско /США/ 26 червня 1945 року, - ратифікувати.

ГОЛОВА ПРЕЗИДІЇ
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР

М. ГРЕЧУХА

СЕКРЕТАР ПРЕЗИДІЇ
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР

О. МЕЗЕРІН

м. Київ

22" Серпня 1945 р.

Указ Президії Верховної Ради Української РСР "Про ратифікацію
Статуту Організації Об'єднаних Націй". 22 серпня 1945 р.
ЦДАВО України, ф. 1, оп. 16, спр. 33, арк. 2.

Члени делегації Української РСР на першому засіданні 1-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН. Справа наліво: Д. Мануїльський, М. Бажан, В. Тарасенко, О. Война, М. Петровський. м. Лондон (Великобританія). Січень 1946 р.
ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, од. обл. 0-56942.

Постійний представник Української РСР при ООН Г. Удовенко головує в Раді Безпеки. м. Нью-Йорк (США). 1985 р.
ГДА МЗС України, ф. 5, оп. 9, спр. 412.

Генеральний секретар ООН Кофі Аннан під час виступу на засіданні
Верховної Ради України. м. Київ. 4 червня 2002 р.
ЦДКФА України ім. Г. С. Пшеничного, од. обл. 0-240895.

дачі Дипломатичної академії при МЗС України, студенти Київського університету імені Бориса Грінченка, директори та відповідальні працівники державних архівних установ, представники громадськості, засобів масової інформації.

Заступник Голови Державної архівної служби України І. В. Бондарчук, відкриваючи виставку, наголосив: “Ось уже 70 років членства в ООН Україна неухильно дотримується цілей та принципів Статуту Організації, робить суттєвий вклад у її діяльність у сферах підтримання миру та безпеки, роззброєння, економічного та соціального розвитку, захисту прав людини, зміцнення міжнародного права. Головна мета заходу полягає у прагненні Державної архівної служби України та державних архівів, які зберігають джерела національної історії, донести до суспільства інформацію про неосяжний потенціал документів Національного архівного фонду України, показати через їх призму історію України в складі Організації Об’єднаних Націй”*.

Народний депутат України Б. І. Тарасюк у своєму виступі поділився багаторічним досвідом роботи на дипломатичній ниві, вша-

* Відкрито виставку до 70-річчя заснування Організації Об’єднаних Націй [Електронний ресурс]: Міністерство юстиції України. – Новини. – 26 жовтня 2015 р. – Режим доступу: <https://minjust.gov.ua/ua/news/47784>.

Під час відкриття виставки документів, присвяченої 70-річчю заснування ООН.
Зліва направо: директор ЦДАГО України О. В. Бажан, заступник Голови Укрдержархіву І. В. Бондарчук, директор Інституту історії України НАН України В. А. Смолій, народний депутат України, міністр закордонних справ України в 1998–2000, 2005–2007 рр. Б. І. Тарасюк, дипломат, міністр закордонних справ України в 2007–2009 рр. В. С. Огризко, в.о. директора Департаменту міжнародних організацій МЗС України А. П. Бешта.
ЦДАГО України, 23 жовтня 2015 р.

Керівники державних архівів України під час відкриття виставки документів, присвяченої 70-річчю заснування ООН.
ЦДАГО України, 23 жовтня 2015 р.

Студенти Київського університету імені Бориса Грінченка та інші гості під час відкриття виставки документів, присвяченої 70-річчю заснування ООН. ЦДАГО України, 23 жовтня 2015 р.

нував пам'ять Г. Й. Удовенка (міністра закордонних справ України в 1994–1998 роках), з яким йому довелося працювати. Питання важливості дотримання принципів Статуту ООН та виконання основної місії цієї міжнародної організації – забезпечення миру в усьому світі – торкнувся у своєму виступі В. С. Огризко. Представляючи Департамент міжнародних організацій МЗС України, А. П. Бешта відзначив високий рівень відповідальності сучасних українських дипломатів і не оминув увагою результати ювілейної 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН та її значення для України. Директор Інституту історії України НАН України В. А. Смолій акцентував увагу присутніх на важливості збереження національної пам'яті та ролі в цьому процесі державних архівних установ.

Для учасників урочистого заходу було проведено екскурсію виставкою, під час якої вони більш детально ознайомилися з архівними документами, що висвітлюють історію діяльності України в складі ООН. Значний інтерес викликав хронікальний фільм із фондів ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, продемонстрований під час заходу.

Після експонування виставки в ЦДАГО України вона була розміщена в Міністерстві закордонних справ України, а 23 грудня демонструвалася в Дипломатичній академії при МЗС України під час урочистих заходів з нагоди 20-ї річниці академії.